

פניני הפרשה

חיי שרה

עלון מס'

1110

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

לזכות להיות השליח

כאשר מגיע אליעזר עבד אברהם לבאר המים בעיר נחור, הוא מתפלל תפלה מיוחדת כדי שהקב"ה יזמין לו נערה מתאימה ליצחק, וכך הוא אומר בתפלתו: "ה' אלוקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם". וה' שמע תפלתו, וזימן לו את האשה הראויה והמתאימה ליצחק אבינו. ותמוה לשם מה היה צריך אליעזר להקדיש לכך תפלה מיוחדת, הרי כבר אברהם אבינו הבטיחו בצורה ברורה בתפלתו "ה' אלוקי השמים וגו' הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם", וכי לא סמך על תפלת אדוני שתתקבל? מיישב האור החיים הקדוש: "בטוח היה אליעזר באדוני שתפלתו מקובלת, והוסיף הוא להתפלל שיהיה הוא ראוי להעשות הדבר על ידו". כל תפלתו היתה שיזכה הוא להיות שליח המצוה בשידוך קדוש זה, שהונחו בו היסודות של עם ישראל. לפעמים שידוך צריך לצאת לפועל, אך כיון שאין זכות לכל שדכן להקים את בנין הבית, רק כשמגיעים לשדכן המתאים, הכל הולך למישרין. הדברים אמורים גם בכל ענין. ישנם תהליכים שאמורים לקרות בין כה וכה, תפלתנו ושאיפתנו צריכה להיות שיהיה הדבר ראוי להיעשות על ידינו, שאנו נזכה להיות השליחים הנכונים במקומות הנכונים, להקים בתים נאמנים בישראל, להשיב יהודים למורשת אבותם וכו'.

*

יום אחד הגיע לעירו של רבי יששכר דוב מראדושיץ זצ"ל אחד מחבריו, אשר עמו הסתופף בצלו של המגיד הקדוש מקווצניץ זצ"ל. אותו ידיד הגיע עם מכתב המלצה מרבו לסייע בידו לחתן את בתו, וביקשו לבוא לעזרתו. צר היה לרבי יששכר דוב. "אני עני ואביון", אמר לחברו "אם אאסוף כספים, יתנו לי פרושות עלובות. לך אל פלוני, הנגיד העשיר. הוא יתן לך ביד רחבה!". הלה לא נפגע מן הסירוב. באדישות ובשוויון נפש משך בכתפיו ואמר: "לו יהי כדברך. כנראה, שאינך רשום בפתקתו של הקדוש ברוך הוא", ויצא לעבר ביתו של אותו עשיר. הדברים פילחו את לבו של רבי יששכר דוב כחץ. מה פירוש הדברים: איזו פיתקה? מי כתוב בה? ... הוא סגר את הגמרא ורץ אחרי האיש. משהשיגו, שאלו לפשר דבריו. ענה הלה ואמר: "כשפנית אל הרבי ותיניתי לפני את צרתי, אמר לי: אתן בידך מכתב המלצה. אמרתי לו: רבי, לא ניסיתי מעודי לקבץ כספים. אמר לי: בכל מקום שתבוא, תמצא מישהו שיאסוף עבורך. הוא יזכה במצוה, ואתה תוושע. אמרתי לו: מי יסכים להתבזות במקומי? אמר לי: אל תדאג לכך, בפתקתו של הקדוש ברוך הוא כתוב בפרוטרוט מי יעזור לך וכמה כסף יאסוף. הגעתי לעיר זו, וחשבתי בלבי: מי כאן זכאי יותר מחברי ורעי, רבי יששכר דוב? עכשיו שסרבת, הבנתי שאינך כתוב בפתקתו של הקדוש ברוך הוא...". נרעש רבי יששכר, ושאל: "לכמה כסף הנך זקוק?". אמר לו: "לארבע מאות זהובים". נטל רבי יששכר את ההמלצה, והלך לשוק. בדרכו, פגש בסוחר. הראהו את מכתבו של הרבי. "הגעת ממש בזמן!" נפעם הסוחר "זה עתה סיימתי עסקה ברווח של ארבעת אלפים זהובים. אתן לך את כל דמי המעשר – ארבע מאות זהובים".

עצה טובה	יחיד ומיוחד
עצה לזכרון, ללמוד תמיד מאותו ספר באותה מהדורה. (ספר האפודי)	בית הכנסת חכם שפירא בתונם על שם ר' אליהו שפירא, מחכמי פולניה שבא לתונם, ונפטר בתענית כשהיה מתפלל מנחה בטלית ותפלין יום ח' בתשרי התקכ"ז. בית כנסת זה נהרס בעזה"ר בשנת התשכ"א ("מגדולי ישראל" ח"ב).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"ניתנה תורה בשבת, כמ"ש רז"ל, להודיע שעיקר תלמוד תורה הוא ביום השבת, שבו צריך אדם ללמוד יותר מכל ימי השבוע, שהוא יום מנוחה ואינו טרוד בשום דבר, ואם לא יעסוק בתורה, נדמה כמחלל שבת. ולכך אנו אומרים בתפלת שחרית 'שמח משה במתנת חלקו', שביום זה ניתנה תורה על ידו".

(מגיד חדשות" ח"ט עמ' ר"א)

ואקברה מתי מלפני וכו' ואת מתך קבור

רמז נפלא בפסוקים הנ"ל גילה כאן הגאון מוילנא זי"ע. שהנה כתוב בפסוקים הללו שש פעמים תיבת "קבורה" קודם תיבת "מת": "ואקברה את מתי", "קבור את מתך", "מקבור מתך", "לקבור את מתי", "קבור מתך", "ואקברה את מתי". אך בפעם השביעית והאחרונה כתוב הפוך: "ואת מתך קבור", מיתה קודם. וצריך להבין מה הענין בזה. והסביר הגר"א זי"ע, שבשעת פטירת שרה אמנו, היו מונחים במערה אדם וחיה, והיו צריכים להיות שם בהמשך עוד שלשה זוגות, ויחד הם שש פעמים קבורה. והנה איתא בגמרא (סוטה דף י"ג ע"א) שבשעת קבורת יעקב, נפל ראש עשו למערה (עיין פרקי דר' אליעזר פרק ל"ט, תרגום יונתן להלן נ' י"ג). ואיתא בגמרא (ברכות דף י"ח ע"א) דרשעים בחייהם קרויים מתים, וצדיקים במיתתם קרויים חיים. ובגמרא (שבת דף קנ"ב ע"ב) הקשו, הרי כתוב "ואל עפר תשוב", ואיך יכול להיות שצדיקים אין עצמותיהם מרקיבים. ומתרתא הגמ' שזה מדובר רק שעה אחת קודם תחיית המתים. ע"ש. יוצא לנו א"כ שבצדיקים שייד קבורה ואח"כ מיתה, לכן כתוב שש פעמים לשון קבורה קודם מיתה, כנגד ששה צדיקים, אבל בפעם השביעית כתוב ואת מתך קבור, לרמוז על עשיו, שברשעים מיתתם קודם קבורתם כי בחייהם קרויים מתים, לכן כתב מיתה קודם. עכת"ד הגר"א, ודפח"ה. ונראה בס"ד לומר שבגלל זה דרש ממנו עפרון ארבע מאות שקל כסף, ואז "ואת מתך קבור" – הוא עשיו, כי אמר עפרון אם רק ששת הצדיקים ייקברו שם לא איכפת לי, ואפילו בחנם אתן לכם, אבל מכיון שגם עשיו אמור להיקבר שם אז בשביל הרשע הזה אני מבקש ארבע מאות שקל. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

ואלה ימי שני חיי אברהם אשר חי מאת שנה ושבעים שנה וחמש שנים

פירש רש"י: "בן ק' כבן ע', ובן ע' כבן ה' בלא חטא". ואפשר אולי ללמוד מכאן רמז שגיל חינוך מתחיל משנת שש-שבע, ומאז אפשר לקרוא למעשיו של הילד "חטא", שכן מבואר ש"כבן חמש" זה "בלא חטא". (מכת"י הגאון רבי יצחק חן זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

בשם ה' אלוקינו נזכיר

אחא, יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנינים וכו'. וכבר כתב הרמב"ם בפירוש המשניות (סוף ברכות) כי יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו.

*

הגאון רבי עבדאללה סומך זצ"ל בספרו "קבוץ חכמים" מקשה מה מצא המגיד בהגדה של פסח עוול בשאלת הרשע יותר משאלת החכם? אם משום שאמר "לכם" והוציא עצמו מן הכלל, הלא גם החכם אמר "אתכם"?

ומי שישב שהחכם גם כשיש לו קושיות, מקפיד להזכיר שם ה' ואומר "אשר צוה ה' אלוקינו", ואילו הרשע מתעלם כליל מהזכרת שם שמים. זה מה שעושה את כל ההבדל.

ועל פי זה הסביר יפה בדרך צחות כוונת הפסוק: "וְרֵאִיתִי אֲנִי שְׂיֵשׁ יִתְרוֹן לְחֻכְמָה מִן הַסְּכָלוֹת פִּתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ" (קהלת ב, יג), דהיינו שיש יתרון בדברי החכם על הרשע הסכל בהזכרת שם שמים, כפי היתרון שיש בין אור לחושך, שכן בבריאה הוזכר שם אלוקים רק בצד האור ולא בצד החושך, כמו שנאמר "ויקרא אלוקים לאור יום ולחושך קרא לילה" (בראשית א, ה).

מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א בספרו "בית נאמן" (בראשית כד, מב) כותב שאברהם אבינו ע"ה הצליח לחנך את ילידי ביתו שיהיה שם שמים שגור בפיהם.

הדבר בא לידי ביטוי באופן שבו מציג אליעזר את עצמו בפני בתואל ולבן. במקום לומר להם כפי שרגילים העולם לומר: "עבד אברהם אנכי והוא עשיר גדול ב"ה", אליעזר מקדים ומזכיר שם ה': "וה' ברך את אדוני!" (בראשית כד, לה). זהו פרי החינוך של אברהם אבינו ע"ה שלקח עבד כנעני עובד עבודה זרה מדמשק, והשגיר בפיו שם שמים עד שבפני עובדי עבודה זרה לא חשש להזכיר כבר בתחילת דבריו שם שמים.

ואכן, הצליח להשפיע עליהם, שענו ואמרו "מה' יצא הדבר" (וכן קרה אצל יוסף עם פרעה, שבתחילה אמר לשר המשקים: כי אם זכרתני אתך וגו' והוצאתני מן הבית הזה" (בראשית מ, יד-טו), ולא הזכיר שה' הוא המוציא והמשחרר, וכשעמד לפני פרעה תיקן זאת, ובסוף, פרעה הושפע ממנו ואף הוא הזכיר שם ה').

והסביר שם שלכן האריכה התורה בדברי אליעזר, וכמו שכתב רש"י (בראשית כד, מב): "אמר רבי

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

ארמון בגלות

הסתקרן הנסיך, והפועלים השיבו בשמחה: "אביך המלך צוה עלינו להקים פה ארמון מפואר בעבורך".

מה הופתעו הפועלים לראות כי במקום לשמוח ולצהול על המחזה המלכותית, פרץ הנסיך בבכי מר...

"שמא אין הבנין מוצא חן בעיניך כבוד הנסיך?" חרדו הפועלים.

"הארמון נפלא ונהדר, ודוקא משום כך בוכה אני..." הצליח הנסיך לפלוט מבעד בכיו ושוב התייפח.

הפועלים הבורים בהו בו וטרם השכילו להבין את המשוואה. סוף סוף הנסיך נרגע, לקח נשימה ארוכה והסביר להם: "כל עוד התגוררתי בבית האיכר, עבדתי בפרך ואכלתי פת חרבה, ידעתי כי קרוב היום בו יגאלני אבי וישיבני אל ארמונו. אך כעת כששלח אתכם לבנות לי ארמון מפואר, הרי זה סימן שחפץ הוא להשאירני כאן בנכר מרוחק מארמונו עוד שנים ארוכות..."

סיים החתם סופר ואמר: "בתוך חשכת עול הגלות מבליחה קרן אור אחת - התקוה לגאולה הקרובה, וכפי שאמרו חז"ל "אם ראית דור שצרות באות עליו כנחר - חכה לו" (סנהדרין צ"ח ע"א).

"אך עתה כשהקדוש ברוך הוא שולח לנו בגלות המרה הזאת את הקיסר הצרפתי להקים לנו היכל נאה בגלות, היכל של שוויון זכויות, מי יודע עוד כמה זמן תימשך גלותנו... במקום לשמוח על כך, יש להצטער ולבכות בכי תמרורים..."

בתקופת שלטונו של נפוליאון קיסר צרפת, יהודים רבים תלו תקוות שהנה משיח בא. הללו סברו שמאחר שנפוליאון ביטל כמה גזרות שהיו תלויות נגדם במשך שנים רבות, וגם העניק להם זכויות שוות, אות הוא כי הגאולה בפתח.

לעומת זאת, הגאון רבי משה סופר זצ"ל בעל חתם סופר, ראה את הדברים בדיוק הפוך, ואל אותם יהודים תמימים היה מפנה את המעשה הבא:

בנו האהוב והמפונק של המלך, סר מהדרך הטובה, והחל לעשות מעשים אשר לא ייעשו. החליט אביו להגלותו לכפר נדח, שם שיכן אותו בביתו של איכר עני. באופן זה קיווה המלך שבנו ילמד להכיר את החיים הקשים, ושוב לא יטה לבו אחר דרכים מפוקפקות, ובבוא היום לכשיגיע זמנו לעלות על כס המלוכה, יהיה ראוי לשבת על הכסא הרם.

חייו של הנסיך המורגל בתפנוקים הפכו למרורים. האיכר העבידו בפרך, ותמורת עבודתו לא קיבל אלא פת יבשה ומים. בן המלך לא התמרד, הוא קיבל באהבה את היסורים שכפה עליו אביו, כשכל העת מפעמת בלבו התקוה כי בקרוב יחזירנו אביו אל ארמונו.

חי לו הבן בכפר, ומנה את הימים עד ליום המיוחל. והנה באחד הימים, הגיעה לכפר קבוצת פועלי בנין, והחלו לחפור בור גדול. עקב אתריהם בן המלך ונוכח לראות כי הם יוצקים יסודות ומתחילים להקים בנין גדול ומרווח.

"בשביל מי מקימים אתם את הבית המפואר?"

☺ זה כא חוק! ☺

בשיחה עם מקורביו על היחסים שבין רב לבני עדתו, התבטא הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל רבה של ירושלים: "מובטחני באנשי קהילתי שיעמדו בכל תקנה שאתקן".

"מניין לכבודו הבטחון הזה?" תהה אחד הנוכחים.

השיבו רבי שמואל בחיור: "שכן דבר אשר לא יעשו, לא אדרוש מהם..."

☺ חוק חוק כא... ☺

אין הקב"ה מעמיד אדם בנסיון, אלא אם כן יכול לעמוד בו.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(פתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: כידוע לרב שמחיר הירקות בחנויות שמיטה יקר בהרבה מחנויות המוכרות מהיתר מכירה, ופעמים רבות גם טיב הירקות הרבה פחות טוב. האם יכול אברך ספרדי לקנות לכתחילה מהיתר מכירה, או שלמרות הנ"ל צריך להחמיר ולקנות רק מחנויות שמיטה?

תשובה: אם מצבו דחוק מאד, יעשה התרה על מנהגו ויקנה מהיתר מכירה. אולם כל ירק שעדיין לא הגיע לאיסור ספיחין, מותר לקנות בשופי מכל חנות בתחלת שנת השמטה ולשלם בהבלעה (עם פירות) או בישראל, ולנהוג בו קדושת שביעית, שהעיקר כדעת רוב הראשונים שאם צמח קצת בששית לא גזרו בו חז"ל איסור ספיחין. וכן פסקו הרה"ג ר' אברהם ברוך מאני והחזון איש זצ"ל ועוד.

שאלה: אנחנו מקפידים לאכול רק יבול נכרי. לאחרונה הציע לנו בעל חנות לקבל ממנו ירקות מהיתר מכירה. יש לציין שירקות אלו יזרקו לפח אם לא ניקח אותם. מה נעשה? תשובה: האין עניים בסביבתכם? תקחו ותתנו להם שיאכלו בשפע.

שאלה: מדוע יבול נכרי עדיף על היתר מכירה, והרי בזה מפרנס את שונאי ישראל, שכן בדרך כלל מדובר ביבול של ערבים שונאי ישראל?

תשובה: כי היתר מכירה לא פשוט ונראה כהערמה גמורה. יש מביאים סחורה מירדן שאינם שונאי ישראל. אבל גם הנסיעה שמה כרוכה בסכנה, וצריכים האשכנזים להתחפש לערבים וללבוש כאפיות, שלא יכירו בהם הרוצחים.

שאלה: האם בהסתמכות על היתר מכירה יש משום חוסר אמונה? תשובה: אין בזה חוסר אמונה.

שאלה: ידוע שיש ענין לצבוע בית שעוברים אליו. האם יש לטרוח בצביעה גם לבית שדייריו הקודמים שומרי תורה ומצוות? תשובה: יעשה כרצונו.

שאלה: אומרים העולם שאדם שגר בקומה עליונה לא יחליף דירתו לקומה תחתונה, למשל אם גר בקומה חמישית לא יחליף לקומה מתחת, האם יש מקור למנהג זה, או שזה רק שיחת נשים ואין לחוש לזה? ובאמת ספרו לי על אשה שהיתה גרה בקומה חמישית והחליפה דירתה לקומה מתחת, ובעבור מספר חודשים נפלה בתה הקטנה מהחלון ונפטרה? תשובה: לא שמעתי, ואדרבה אם היתה נשאת בקומה חמישית היתה סכנה יותר. בטח בה' ועשה טוב, אל תאמין לשוטים ולדמויות שוא שאין להם יסוד בספרי חז"ל.

שאלה: בבן איש חי (פרשת פנחס שנה ב' אות י"ג) הביא דברי הגמ' בקידושין (נ"ט ע"א) שלא ימכור אדם קרקע שקנה ראשונה דאינו סימן טוב. האם דירה ראשונה שקנה דינה כקרקע? תשובה: אם מוכר בית ראשון לקנות בית יותר מרווח, אין בזה כלום.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל